

SOCIETATEA DE MÂINE

Revistă de știință sociografică, estetică și cultură

Cuprinsul:

PROBLEME SOCIALE: O lege
universală și o profesiune de
credință . . . . . Ion Clopoțel
Importanța statisticii în viața
administrativă . . . . . Dr. Petru Vlad

FIGURI REPREZENTATIVE:
Mitropolitul Nicolae Bălan . . . Dr. Titu Popa
* Dr. Artur Anderco . . . . . Ion Clopoțel

ACTUALITĂȚI: Mesajul mare-
șalului Antonescu în 1943 . . . Cronicar X
O chemare dumnezeiască: liber-
tatea românilor . . . . . Dumitru Corvinul
Universitatea transilvană . . . . Dr. Titu Popa
Onestitate și valoare . . . . . Horia Trandafir

SATE, ORAȘE, REGIUNI: Re-
zistențele strămoșilor în Gra-
niță . . . . . Andrei Răzvan
Chestiunea lingvistică a Nisei . . Mario Ruffini
traducere de . . . . . Kodica Clopoțel

PAGINI LITERARE: Haiducul
din Păduroae . . . . . Mircea Șerbănescu
Un vechiu manuscris din Blaj . . Iosif Naghiu

FAPTE, IDEI, OBSERVAȚIUNI:
Cuvinte către italieni. — Redacția
Continuitatea dacō-română. — Te-
meurile unității poporului ro-
mân. — Progresul Transilva-
niei. — Directorul Presei. — Io-
nel Teodoreanu. — Serbarea
Unirii.

COPERTA: Avram Iancu . . . . Schiță

Avram Iancu

Editura „Societatea de Mâine“

Director: ION CLOPOȚEL

Inscrisă în registrul Trib. Com.
Ilfov cu Nr. 1927/38. Redacția și
Administrația: București 4, str. Sbo-
rului, Nr. 11. Căsuța poștală Nr. 576,
București I.

APARE LUNAR

anul XX

București, Ianuarie 1943

no 1

no 389 dela apariție

ABONAMENTE ANUALE:

Abonament de sprijin	lei 3000
Autorități, birouri, bănci	„ 2000
Societăți culturale	„ 1000
Funcționari	„ 600

In străinătate: dublu
Abonamentele se remit anticipat
prin CEC no. 1218

— Un exemplar lei 50 —

În anul 20 de apariție „Societatea de mâine” continuă cu vigoare acti-
vitatea sa sociologică și culturală. Cititorii pasionați de probleme sunt ru-
gați a-i da concursul și a-i asigura o răspândire mare.

În an nou, avânt nou!

Banca Națională a României

CONVOACARE

pentru Adunarea Generală Ordinară din 21 II 1943

În virtutea dispozițiilor statutare, acționarii Băncii Naționale a României sunt convocați în adunare generală ordinară pentru ziua de Duminică, 21 Februarie 1943, ora 10 dim.

Adunarea generală se va ține în localul Băncii Naționale a României din București, strada Lipskani nr. 25.

În conformitate cu dispozițiile de sub capitolul VI din statute, se aduce la cunoștință următoarele:

Vor avea dreptul să ia parte la adunarea generală, acționarii de naționalitate română, proprietari a cel puțin 20 acțiuni, înscrise pe numele lor până la 20 Noembrie 1942 inclusiv (adică cu trei luni complet scurse înainte de 21 Februarie 1943, data adunării generale).

Înscripțiunile de acțiuni făcute după data de 20 Noembrie 1942 nu dau dreptul proprietarului lor de a participa la această adunare generală.

Societățile proprietare de acțiuni ale Băncii Naționale vor fi considerate ca românești numai dacă vor îndeplini condițiile legii de protecție a muncii naționale.

Acționarii cari îndeplinesc condițiile de mai sus și cari nu se pot prezenta personal, vor putea fi reprezentați prin mandatar, având ei înșiși drept de vot.

Procurile, delegațiunile și orice alte acte, justificând dreptul de a participa la adunarea generală, vor trebui să fie legalizate. Deasemenea, vor fi contrasemnate de mandatar sau delegați și vor fi remise Administrațiunii Centrale sau Succursalelor și Agențiilor Băncii până Miercuri, 17 Februarie 1943, ora 18.

Conform Statutelor Băncii, Bilanțul general anual, Contul de „Profit și Pierdere“, precum și rapoartele Consiliului de Administrație și a celui de Censori asupra operațiunilor exercițiului 1942, vor fi publicate în Monit. Oficial cu cel puțin 10 zile înaintea întrunirii adunării generale.

Ordinea de zi a adunării generale va fi următoarea:

- 1) Aprobarea Bilanțului încheiat la 31 Decembrie 1942;
- 2) Descărcarea Consiliului de Administrație de gestiunea sa;
- 3) Distribuirea beneficiilor realizate conform Bilanțului;
- 4) Regulamentul pentru stabilirea drepturilor de pensie ale membrilor Consiliului General;
- 5) Alegerea unui Administrator în locul d-lui I. Lapedatu și a unui Censor în locul d-lui M. Mărcuș, ale căror mandate expiră la 31 Decembrie 1943.

Membrii ale căror mandate expiră sunt reeligibili. 6552

tării bugetului, rambursarea lor fiind asigurată prin înseși intrările normale ale bugetului, astfel că, din acest punct de vedere, deținătorul, oricare ar fi el, poate fi sigur că-și va încasa valoarea bonului său la scadență.

Oricine își dă seama că valoarea acestor bonuri nu poate să scadă sub valoarea lor nominală, știut fiind că valoarea oricărui angajament plătitibil la o scadență așa de scurtă nu poate fi alta decât valoarea lui efectivă.

De aceea și pentru a arăta oricui că nu poate exista nici un risc în această privință, Banca Națională nu a evitat să accepte ca să răscumpere orice bon, chiar și înainte de scadență, pe valoarea lui nominală, mai puțin, firește, dobânda până la scadență. În acest mod, chiar și acela care, din motive neprevăzute, nu ar putea păstra bonul până la scadență, poate oricând să realizeze valoarea lui, prezentându-l la ghișeele Băncii Naționale.

La rândul său, Banca Națională nu face decât să anticipeze, față de deținători, valoarea bonurilor cumpărate de ea, urmând ca la scadență numele avansate să-i fie rambursate de stat. Operațiunea emisiunii acestor bonuri nu înseamnă deci o sporire a circulației monetare, ci dimpotrivă, un mijloc pentru tezaur de a folosi disponibilitățile neutilizate ale pieții, restrângând astfel volumul numerarului care circulă pe piață.

Dealtfel, nu există nici un fel de obligație de subscriere, fie pentru public, fie pentru furnizorii statului, și oricine rămâne stăpân să se convingă personal de avantajele noiei operațiuni.

Oferind oricui un plasament sigur, cu o dobândă mulțumitoare, lichidabil oricând, nevoile pieții și executarea bugetului vor fi astfel asigurate, nu printr'un spor de mijloace, de plată sau printr'o mărire a fiscalității, ci, cum este oportun și cu minte, asigurând o mai bună utilizare a disponibilităților cari există deja pe piață.

Problema bonului de casă

Declarațiile d-lui Al. Ottulescu guvernatorul Băncii Naționale

S'au publicat zilele trecute declarațiile d-lui ministru al finanțelor referitoare la problema bonului de casă.

Dat fiind importanța acestor declarații pentru viața noastră economică, am solicitat un interviu d-lui Al. Ottulescu, guvernator al Băncii Naționale, care ne-a declarat următoarele:

Am luat cunoștință despre aceste declarații cu cari sunt în totul de acord. Operațiunea emisiunii acestor bonuri a fost

îndelung studiată de organele ministerului de finanțe împreună cu cele ale Băncii Naționale, pentru a se găsi soluțiunile cari să răspundă nevoilor de trezorerie ale Statului și să ofere, în acelaș timp, deținătorilor de fonduri disponibile, un minimum de avantaje și garanții.

Scopul emisiunii acestor bonuri a fost, cum a spus-o d. ministru de finanțe, ca să alimenteze nevoile de trezorerie curente ale statului în timpul execu-

SOCIETATEA DE MAINE

REVISTĂ DE ȘTIINȚĂ SOCIOGRAFICĂ, ESTETICĂ ȘI CULTURALĂ

O lege universală și o profesiune de credință

În anul 20 de existență a „Societății de mâine”

„Societatea de mâine” trece pragul anului 20 de existență. Două decenii de încordată activitate publicistică. Nu e ceasul amintirilor. Nici nu vrem să dormim pe laurii izbânzilor câștigate — de cari am avut destulă parte fără să ne împăunăm cu titluri de mândrie. Pentru că nu ne considerăm la capătul unor eforturi. Nu vrem odihnă. Nu. Ci suntem în plină desfășurare a concepțiilor și sistemelor noastre de muncă, de studii și gândire, cu cari am familiarizat un public mare, aproape toată intelectualitatea noastră conducătoare. Deci nu înțelegem să slăbim puterea de cercetare, urmărirea și sintetizarea a materialului — expresie fidelă smulsa realităților contemporane. Puterea care a prezidat începuturile noastre dinainte cu 20 de ani, vrem să-și păstreze avântul, prospețimea bunei dispoziții de lucru și capacitatea ei de informațiune și prelucrare a datelor empirice, pentru ca să fim cât mai stăpâni pe cunoaștere și pe inițiativa de prefacere.

Impotriva greutăților de toată ordinea prăvălite peste omenire în ceasurile de față — nefiind de conceput o abstratizare din noianul gândurilor prezente și o izolare din inelul de fier al conjuncturilor — ecou al îndepărtatelor ori apropiatelor evenimente și al proceselor de uzură deopotrivă a materialelor tehnice și umane în perioada cruntului război universal — stăm la postul nostru de veghe și de analiză a fenomenelor sociale cu obiectivitatea maximă permisă de împrejurări, continuând să împlinim o cât de minimă funcțiune culturală în direcția care ne este aleasă și care ne este caracteristică de atâta vreme.

Nu ne vom pierde în învălmășirea întâmplărilor, ci ne vom smulge de sub forța actualului pentru a desprinde legea statornică a înaintării.

Avem certitudinea, că profunda mișcare provocată în chip voit ori nevoit, direct ori indirect, după un plan ori printr'o deslănțuire neașteptată și oarbă de contingente, se va solda în cele din urmă în beneficiul omenirii însăși. Tributul de sânge nu va fi astfel zadarnic.

Prin analogia războaelor de totdeauna, suntem în drept să tragem concluzia, că actualei tensiuni mondiale îi va urma o perioadă de mai largă înțelegere a destinelor omenesti și de mai perfectă organizare socială. La lumina focurilor distrugătoare ale bătăliilor se ivesc marile perspective ale unui viitor mai bun...

Legea generală este aceasta: progresul este direct proporționat cu posibilitățile înmulțite de bunăstare pentru masele populare, și invers proporționat cu monopolul unei minorități economice hrăpărite și profitoare. Unda care ridică nivelul de viață al mulțimilor, aduce o civilizație și o cultură nouă.

Plecând dela această lege universală, care formează catehismul gânditorilor sociologi și economiști, suntem îndreptățiți să așteptăm ca și pentru neamul nostru greu încercat, să se asigure optimele roade ale jertfelor și luptelor sale naționale.

Eroismul soldaților noștri a luminat odată mai mult rosturile multisekulare ale românismului. Istoria noastră întregă este prezentă din nou pretutindeni, în toate metropolele lumii. Pe un spațiu geografic foarte întins, românii sunt stăpânii unui pământ cu hotare precise, au acolo rădăcini ancestrale din cari nu-i poart smulge nicio expediție militară și nicio cucerire forțată. Ostașii noștri întregesc opera istorici-

lor și demonstrează în fața lumii întregi deodată și convingător cari sunt limitele etnice bine definite în cadrul cărora ei își dezvoltă individualitatea și personalitatea națională. Argumentul vitejiei este mai hotărâtor...

Nu se poate închipui o durabilă organizare viitoare, care să nu acopere pe deplin interesele poporului român. Pe noi ne interesează viitorul românismului înainte de orice. Nu concepem o Europă în care România să nu-și consolideze temelii de stat bine încheiate în unitatea cuprinzătoare a poporului. După două mii de ani, în 1918 se crea statul unitar național, dându-se o rezolvire fericită problemelor de hotar. Peste alți 25 ani să sperăm o egală soluțiune.

Dacă e să facem o mărturisire de credință acum la pășirea în anul 20 de muncă, apoi ea nu poate fi alta decât că hotărârea noastră rămâne nesdruncinată întru a bătători aceleași drumuri de urmărire a legilor sociologice, a curentelor și mentalităților sociale.

Ne vom dedica acelorași directive sociografice grație cărora deținem icoana complexului de viață trăită de români, pentruca apoi să formulăm cele mai potrivite soluții de îndreptare.

În paginile „Societății de mâine” s’au afirmat atâția scriitori, cari au agitat cu luminile științii și investigației pe teren cunoașterea meleagurilor românești. Le dăm putința și pe mai departe tuturor împătimitilor de probleme românești să aducă aportul lor de inițiere în realitățile țării. Revista a fost un stimul permanent pentru toți devotații nației cu trecutul, calitățile, valorile etice și specificul de viață socială. Cu cât mănunchiul cercetătorilor va fi mai încheiat și mai numeros. cu atât se va forma mai repede un curent în favoarea autorităților culturale chemate să atace fundamental chestiunile mari de viață ale românilor de pretutindeni.

ION CLOPOTEL

Un manuscris din secolul XVIII

În biblioteci și în colecții vechi se întâlnesc adesea manuscrise cu chirilice din alte vremi. În biblioteca liceului de fete român-unit Sf. Ecaterina din Blaj se păstrează un manuscris din secolul al XVIII-lea, compactat în table tari, de culoare roșie. Pare a fi fost achiziționat de distinsul literat Alexandru Lupeanu-Melin, fost director al aceluși liceu. Manuscrisul are 450 de pagini, format mare, 20×30 cm. Paginile au fost numerotate de umil subscrisul. Pe prima pagină găsim un chenar și apoi titlul care ne lămurește pe deplin asupra originii acestui manuscris.

— „Ermologion ce să zice Prăznicariu ales pe praznice îm-

părătești și ale Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Marii și la toți Sfinții mari cari să prăznuesc preste tot anul. Scrisu-să de mine măi mic și smerit dascăl Munteanu Vasile dela Si oraș. Întru numărul anilor dela zidire lumii 7272 și dela întruparea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos 1764”.

O altă notiță ne vorbește despre compactarea manuscrisului.

— „Această Sfântă carte s’au legat de Boucidiam Arvinte în Cluju că să dea ca 5 (cisloci) bani de autriaci în anul 1862 Septembrie 21 de zile pomană pă samă sfintei biserici Găbinului. Scris’am eu Badocan Văsilie

Cantoru în numitul satu Gado-linu.

În ani 1863-1864-1865/6 am fostu docinte și cantor în Gadalinu. Iosif Ososul m. p. docinte preparandistu”.

Vreun cantor din alte vremi a însemnat pe copertă ceva despre iarna din 1862 :

— „La anul 1862 au fost o iarnă foarte mare. În luna lui Noembrie au nins foarte multu și-au ajuns până în Marcius tot frigu și ninsoare multă. În Ianuarie s’au muiatu din 20 până la 27 au ploat iar în Februarie iară au joit frigul mare până în sfârșitu”.

Prof. IOSIF E. NOGHIU

Universitatea transilvană

D. profesor dr. Iuliu Hațieganu, rectorul universității Cluj-Sibiu, a rostit la radio o prea frumoasă conferință despre laborioasa activitate științifică a corpului profesoral român care în 1920 a luat în mâinile sale viguroase și competente scepstrul destinilor universității din capitala transilvană. Cu date statistice a demonstrat, că profesorii români s'au plasat din primul moment la cel mai înalt nivel științific, fiind capabili de eforturi egale cu colegii dela oricare altă universitate apuseană. Câteva celebrități românești dela Cluj au fost invitate să conferențieze la vechi și ilustre așezăminte universitare, în frunte cu Sorbona, iar studiile lor de specialitate au apărut alături de ilustrațiile științei timpului în limbi străine. Numărul catedrelor a fost sporit, pavilioanele laboratoarelor lărgite ori construite din nou, clădirea modernă a unui colegiu model împodobia metropola de peste munți. În medicină, în științe matematice și științe naturale, în istorie și geografie, în antichități și arte, în geologie și etnografie, în filosofie și drept universitatea clujeană s'a afirmat puternic, crescând o generație bine înarmată pentru necesitățile culturii și prosperității pe orice țărâm.

Glasul rectorului, el însuși o glorie a științei medicale române se prevala de rezultatele obținute, apăsând asupra legitimității regimului românesc. Știința își reclamă drepturile tirești. Nu usurpare, ci înmulțirea valorilor științifice. Un popor eliberat a respirat din plin și a făcut față exigențelor celor mai înalte și universal recunoscute.

Funcțiunea superioară a unei universități ardeleni a fost limpede văzută de înaintașii noștri. În 1848 printre cele dintâi gânduri ale românismului transilvan a fost revendicarea universității. Aceasta este cuprinsă într'una din cele 16 puncte ale moțiunii de pe Câmpia Libertății dela Blaj.

O mână de tineri, între cari și Simeon Bărnăuțiu, luau drumurile Vienei și Paduei pentruca să-și dea pregătirea care să-i îndreptățească a ocupa catedre la înființarea universității conform rezoluției dela Blaj. Dar fiindcă ideea n'a reușit, ei treceau la lași. Un Bărnăuțiu, un Papiu Ilarianu, și ceva înaintea lor un Eftimie Murgu și alții sunt profesori universitari în capitala Moldovei. Avram Iancu își testă averea pentru o academie de drept, pentruca românii să izbândiască a-și cuceri drepturile cu armele minții dacă n'au putut-o face cu armele revoluției...

Numai unirea cea mare din 1918 a desăvârșit ideea atât de scumpă antecesorilor și suflării românești din Ardeal și Banat. Valeriu Branisce era șeful resortului instrucției în Consiliul dirigent din Sibiu și a prezidat preluarea universității transilvane, predând-o adevăratelor ei destine.

Până atunci între sus și jos era un hiatus, o întrerupere, o lipsă de comuniune. O situație de forță, nenaturală, apăsătoare. Și ca tot ce forțat — nu putea dăinui nici artificiiu acesta.

Profesorimea românească și-a împlinit conștiincios datoria atunci, și continuă în refugiu să servească la altarul științei, pentruca să întărească resorturile de viață ale românilor ardeleni și bănățeni. S'a creat acolo un mediu prielnic, o înfrățire și un concurs al tuturor la înflorirea așezământului. Această atmosferă de muncă dă universității un prestigiu înalt în câmpul literelor române.

Chiar această universitate nu înțelege a rămâne numai la laborator și seminar, ci îmbrățișează o seamă din problemele actuale ale românismului. Timpul le-a repus la ordinea de zi: ele au nevoie de cei mai competenți factori cari să le dea lămuririle definitive: în istorie, în arheologie, în politica națională, în drept, în geopolitică.

O parte din lucrările profesorilor cari ating sfera actualităților românești, sunt deja gata și vor fi de nemărginit folos pentru țară. E o activitate de cea mai presantă necesitate.

Dr. TITU POPA

+ Artur Anderco

La Oradea a murit deunăzi un tânăr foarte pregătit, un conducător cu adevărat al generației sale: maramurășanul Artur Arderco, fost ziarist, deputat, avocat și om de finanțe. Moartea i-a venit ca un accident, căci el era așezat în Sighet și era directorul vechei bănci „Maramurășana“. Nu cunoștea amănuntele dureroasei întâmplări, dar dincolo și dincoace este doliu general de pe urma acestei dispariții premature.

Artur Anderco era în floarea vieții: să fi tot avut 40 ani. Se ilustra de timpuriu ca un publicist dotat, ca un realist. Articolele sale din „Gazeta Maramurășului“ făceau o fericită abatere dela maniera obișnuită de a ataca problemele. Te convingeai imediat, că stai în fața unui inițiat în realitățile sociale ale românilor din Maramurăș.

Ani dearândul am semnalat noile concepții, atât de înaintate și de îndreptățite ale tânărului Artur Anderco. Concepții economice, cari nu se opriau la periferia teoretică, ci tindeau să se amestece în felul de viață al oamenilor.

Își pusese chestiunea cooperatizării satelor cu scopul de a cultiva soiul special de vite foarte căutate ale maramurășenilor, căci stocul începea să scadă simțitor din cauza exportului și cererilor tot mai sporite din afară.

Avea la inimă exploatarea forestieră ale regiunii unde de veacuri se jefuiau codrii seculari de către clica atâtor potentați — fie că-i chemau Grödel, sau Papp Simon, de convență cu regimurile străine cari numai interesul românilor nu-l cultivau. Statul român începuse să curme regimul de pomină al pădurilor și să acorde posibilități de participare pentru populația rurală, care avea lemnul aproape ca unică sursă de existență.

Artur Anderco era familiarizat cu toate problemele obștești, iar cuvântul său era hotărîtor. Soluțiile date de gazeta săptămânală condusă de el erau îndrumări sigure pentru județ și celelalte autorități și instituțiuni românești. Rar a exercitat cineva o influență mai hotărîtoare asupra vieții publice ca el și grupul său de colaboratori din Sighet.

Această influență se datora și manierei sale blânde, nicidecum ostentative. Căci Anderco era o inteligență superioară, calmă, stăpână pe țelurile urmărite. Era stimat și urmat, pentru că nu rănia pe nimeni, nu se înțepenia în atitudini trufașe, disprețuitoare și ofensive.

Simțiam o bucurie adâncă deci că un astfel de conducător a rămas la postul de muncă în bătrâna provincie voevodală, în mijlocul bimilenarului nostru popor.

Iar acum se prăbușește o speranță atât de sigură. Poporul e lipsit de un sprijin atât de autoritar și de tare. Foarte puțini tineri atât de înzestrați cu talent, cu putere de gândire și cu simțul realității se ivesc în arena publică.

Dacă din tânăra generație vor fi totuș vlăstari destoinici ai neamului cari au cunoscut maniera de muncă a lui Artur Arderco, apoi aceștia au datoria să-l imiteze și să calce cu hotărîre pe urmele sale.

Simțul nostru critic ne îndrumă să punem în această lumină cazul Anderco. Pentru că intelectua-litatea noastră transilvană are în cea mai mare parte o educație clasică. Ea se limitează la îndrumare. E de o structură pedagogică-teoretică. Ii repugnă intrarea energică în realitățile înșile. Deaceea ea a privit cu pasivitate la burghezia străină care s'a încuibat și a acaparat toate marile izvoare de producție. Românii preferau cariera de birou, funcționărească și se limitau la sfaturi, la scris, la conduită pedagogică, fără să-și dea seama, că e ceasul să ia frâul conducerii și să-și însușiască toate mijloacele de producție, de tehnică, de industrializare și de valorificare a fabricatelor; tehnica, materialul uman și capitalul trebuiesc deținute de poporul care e baza suveranității de stat.

„Cazul“ Anderco merită ample exemplificări, pentru că tineretul să-și dea cea mai potrivită orientare în organizarea națională.

Trăim veacul realismului celui mai aspru, care ne servește lecțiuni severe și pline de avertismente.

Revista „Societatea de mâine“ a tăiat brazdă adâncă în direcția nouă de studiu al împrejurărilor diverse, sociale, dându-ne seama dintru început, că a sunat ceasul cuceririi celor mai importante domenii economice prin organizări moderne și săltarea poporului la alt standard de viață.

Dar cu reflecțiile noastre vom reveni pentru a desvolta programul cel mai realist și mai potrivit prosperării poporului nostru.

La căpătâiul defunctului regretat venim cu aceste meditațiuni și inima ni se sfășie de durere.

ION CLOPOȚEL

Domnul mareșal Ion Antonescu despre noul an

Mesagiu către români

ROMÂNI,

In prag de an nou, îmi aplec din nou spre voi fruntea întunecată de răspundere și brațul de părinte trudit, pentru ca să-mi simțiți din nou gândul și să-mi înțelegeți fapta.

Se închee un an greu și aspru; un an de război crunt și de poveri purtate cu bărbăție.

In fața Dumnezeului strămoșilor noștri;

In acest popas de sânge, de sbucium, de muncă și durere;

Putem să rostim liniștii cuvântul de îmbărbătare: : NEAMUL ȘI-A FĂCUT DATORIA.

Ne-am făcut-o atât față de noi înșine cât și față de alții.

Ne-am făcut-o față de noi înșine, pentru că Neamul nostru a trăit întodeauna, nu din târguri internaționale, ci din sbucium greu și din sângele jertfei.

Veac cu veac, generație cu generație, noi am apărat cu sânge bogăția arcului carpatic, a Dunării și Mării Negre și ne-am sfințit cu luptă crucile strămoșilor și datoria față de credințele lor.

Această luptă era pentru noi o poruncă...

Cel dintâi gând pe care trebuie să-l îndrepte Neamul în acest ceas este spre ostașii de departe care luptă și-și jertfesc viața pentru viața noastră.

Lor le datorăm totul.

Lor trebuie să le închinăm toată recunoștința noastră.

Iar acelora care au căzut, neîntrecuților eroi cu care Neamul nostru a dovedit încă odată în istorie că popor de ostași am fost și popor de ostași vom muri, lor trebuie să le închinăm toată slava creștină și toată dreptatea națională...

Românii au înțeles acest lucru și, oricare le-a fost altă dată credința și sfada, oricare le-au fost și le sunt interesele, s'au unit toți și mi-au rezemat răspunderea, cu conștiința sfinteii noastre unități naționale.

Noi nu suntem Neam care să putem ocroti în sânul nostru trădători ai credinței strămoșești și ai unității românești.

Dacă unul singur ar eși din rândurile noastre unite, din brazda noastră scaldată de sângele jertfei, din ogorul muncii noastre tăcute și credincioase, Neamul întreg, prin brațul meu, l'ar strivi pentru nebrebnica lui cârtire.

Deaceia, Români, cu setea neînfricată în dreapta-

tea Neamului nostru, cu credința neșovăelnică în lupta noastră de onoare și de apărare a ființei Neamului, putem să primim anul nou, ridicându-ne frunțile îndurerate spre cerul de lumină al veșniciei noastre...

A guvernă azi este una din cele mai chinuitoare datorii.

A purta azi în spate povara istoriei unui Neam și a munci pentru a-i îndruma viața și a-i liniști nevoile, este cea mai sfâșietoare dintre poveri.

Ne trudim zi și noapte pentru a păstra cu onoare ceea ce s'a putut înfăptui în doi ani de credință românească, după atâția ani de desbinări și de păcate.

In pragul noului an, cu aceiași credință în puterile Neamului și în Dumnezeul nostru ocrotitor;

Cer tuturoră să urmeze neșovăelnic porunca strămoșilor noștri care ne ordonă să ne apărăm pământul și viața națională;

Cer tuturoră unire și mândrie românească...

Azi, în Țară este ordine desăvârșită.

Această ordine nu este ținută cu baioneta, nici cu gloanțe, este ținută prin înțelegerea tuturoră.

Și numai dacă ar fi acest singur fapt și încă ar fi ajuns ca poporul nostru să fie apreciat ca unul care are cunoștința răspunderii și face dovada maturității lui politice.

Dacă vă gândiți la ce se petrece în afară și comparați cu ceiace este la noi, veți vedea că Neamul acesta este un Neam de oameni cumiști, este un Neam care înțelege greutățile, este un Neam de oameni care nu se clintește la cea dintâi furtună care caută să-l scoată din rădăcini.

De aceea, Domnilor, cu convingerea mea de soldat bătrân și onest, vă mărturisesc că munca și perseverența pe care ne-am impus-o cu toții nu poate să ne ducă decât pe drumul gloriei.

Aceasta ne va readuce granițele și asigurarea drepturilor poporului român.

Am credința fermă că din lupta titanică pe care o ducem, nu numai noi, dar și pentru liniștea și civilizația Europei, vom ajunge să fim răsplătiți, așa după cum o merităm.

Să fiți siguri că nu voi ceda lupta decât atunci când se va trece peste trupul meu. Soldatul Român va lupta până la ultimele lui puteri, ca să apere granițele și să le așeze acolo unde cere dreptatea...

Mitropolitul Nicolae Bălan

Ecourile stărnite de frumoasa pastorală de Crăciun a mitropolitului Nicolae Bălan în țară, au fost o încântare pentru românii transilvăneni cari cinstesc și iubesc atât de mult pe urmașul în scaunul aoreolat al lui Șaguna.

Când l-au urcat pe tronul mitropolitan dela Sibiu românii ardeleni și-au dat seama de erudiția și însușirile de conducător ale profesorului de teologie, care era pe atunci încă tânăr. Nu avea anii canonici, căci nu împlinise ceruta vârstă de 40 ani. Deci cu abatere dela limita prescrisă, reprezentanții maselor de credincioși au făcut vot impunător în favoarea ilustrului profesor de dogmatică dr. Nicolae Bălan. Sunt mai bine de 20 ani de atunci. Activitatea desfășurată ca prinț al strălucitei moșteniri șaguniene, a confirmat continuu speranțele manifestate dintru început.

Mitropolitul Nicolae Bălan nu scapă nicio ocazie să afirme viguros, dela înălțimea tronului bisericesc, drepturile sfinte la viață și libertate ale românilor de pretutindeni. Nici în consiliile de Coroană, nici la instalări de vlădici și sfințiri de biserici, nici în congrese, și firește nici un pastoralele introduse de mitropolitul Mețianu așazicând obligatoriu de sărbătorile nașterii și învierii, nu uită să priviască departe în viitorul neamului. Pastoralele se rostesc în puterea tradiției și demulțorii vlădiciei se supun unui uz, unei rutine, scriindu-le nu pentru că ar avea neapărat ceva de spus extrem de interesant enoriașilor, ci ca să satisfacă o obligațiune ce le revine în puterea moștenirii. Dar mitropolitul Bălan folosește obiceiul pastoralei pentru a interpreta actualitățile, a reface moralul poporului și a-i deschide căi noi de cunoaștere și orientare. În felul acesta pastorală se primenește, primește duh și semnificație nouă, trezește atențiune și oțelește voința masselor în anume direcțiuni. Ce frumos este crezul politic al pastoralei de Crăciun, din care reproducem și noi părți vrednice de a fi citite și răs-citite, până în a deveni îndreptar de viață.

E cuvântul greu de conținut al mitropolitului în vârstă de 60 ani, deținător al unei înțelepciuni care e izvor de simțire și cugetare sigură pentru contemporani.

Și cât de necesar este îndreptarul dela personalități experimentate și capabile să se ridice la înălțimi de gânduri de unde să scruteze zările viitorului unui popor, mai ales în zile de sbucium, de eroice strădăni și jertfe, de răscruți ale destinului nostru ca neam.

Deaceea este binevenit îndemnul hotărât și lămurit al capului bisericii din Transilvania, care nu este numai om de cultură și de erudiție, ci și om al faptei. Înainte cu un an a organizat cruciata vlădicilor săi în Transnistria: episcopii titulari ai eparhiilor de sub juridistiunea arhiepiscopală și metropolitană de Sibiu au descins cu o elită de preoți în satele românești de dincolo de Nistru, străbătând apostolește meleaguri îndepărtate și luând contact direct ca masele reîntoarse la biserica străbună. A fost un misionarism reconfortant. Un gest care grăește singur. Cuvânt și faptă. Biserica înțelege să iasă din statica formalismului și birocrăției și se avântă înnoitoare spre culmi de viați nouă pentru popor.

Suntem în ceasuri de grea cumpănă. O biserică bine dirijată contribuie la sporirea energiilor morale ale masselor și captează sufletele în făgașul adânc al interesului general.

Pentru acest fel de îndrumare curajoasă și foarte actuală, ținem să felicităm pe mitropolitul Sibiului și să-i dorim multă sănătate și putere de muncă pentru a cârmui naia bisericii spre țărmi fericirii, întregirii, independenței și prosperității neamului românesc.

Dr. Titu Popa

Lupta pentru libertatea românilor

Spicuri din pastorală mitropolitului Ardealului

Pastorală de sărbători a înaltului chiriarh transilvan a deșteptat un interes deosebit prin accentele profunde pe cari a știut să le actualizeze în jurul biblicului eveniment al nașterii mântuitorului. O pastorală inspirată. O recunoaște toată presa dela noi. Urmașul pe tronul marelui mitropo-

lit Șaguna, s'a ridicat la înălțimea de cugetare și simțire care să-l ajute a îmbrățișa perspectiva idealurilor integrale românești. Sub impresiunea splendidei tălmăciri, ne amțim datorii să reținem câteva pasagi ce merită cea mai întinsă publicitate.

Atani cuvinte venite dela mitropoli-

tul Nicole Bălan trebuie să meargă la inima fiecărui român. Dealtfel ne ocupăm cu personalitatea înaltpreasfântului și într'altă parte a revistei. Despre dreptul la libertate al poporului român, mitropolitul de Sibiu grădește astfel credincioșilor din Ardeal și Banat:

Nici unul din noi n'avem altă puțință să ne păstrăm sufletul pe care să-l pregătim pentru mântuire, decât dacă trăește neamul din care facem parte. Cu toții trebuie să ne străduim așadar să dobândim pe seama întregului nostru neam libertatea deplină.

În silințele noastre să fim însuflețiți de încrederea că războiul acesta care merge înainte cu multă înverșunare, nu se poate sfârși astfel decât cu libertatea deplină pe seama tuturor națiilor. Nu se aduc atâtea jertfe, nu se varsă atâtea lacrimi, ca la sfârșitul lor să înceapă o nouă robie a popoarelor. Dacă mai sunt neamuri cari nu se pot desvâța de pofta de a trăi din munca de rob a altor popoare, vor fi trezite din visurile lor.

Libertatea e pentru sufletul națiilor ceea ce este aerul pentru trupul omului. Toate națiile au lipsă de libertate, căci numai în ea le pot crește virtuțile și talentele și destoiniciile ce le-a sădit Dumnezeu în făptura lor. Dumnezeu însuși cheamă neamurile la libertate, așa cum cheamă plantele să crească și să dea rod în lumina soarelui. Noi luptând pentru libertatea neamului nostru, ascultăm de o chemare dumnezeiască.

Dacă războiul nu s'ar isprăvi cu o orânduire care să asigure libertatea tuturor popoarelor, ci și de aici încolo se vor asupri neamurile între ele, s'ar ivi curând alt războiu și lumea nu și-ar mai găsi pace.

Așteptăm așadar cu cele mai întemeiate nădejdi pacea care va trebui să recunoască neamului nostru întreg dreptul la libertate. Atunci frații noștri, cari petrec aceste sărbători în suferințe și lacrimi, se vor îmbrățișa cu noi în bucuria unei reîntâlniri ce nu va mai avea sfârșit.

Dar ziua aceea trebuie să o pregătim prin tot ceea ce vom face până atunci. Cel dintâi lucru ce se cere dlea noi este „să păzim unirea duhului, îngăduind unii pe alții în iubire“, cum spune Apostolul (Efeseni 4, 2—3). Unirea în cuget, frăția în duh, este una din cele mai mari puteri ale unui neam. Să ținem unul la altul și fiecare la neamul nostru, făcând împreună un zid pe care să nu-l poată dărâma și împrăștiă nici o meșteșugire a dușmanilor. Să ne ferim de șoapte străine, cari încearcă să facă crepături în acest zid al frățietății noastre și să nu ascultăm de nici unul din cei ce caută să ne învrăjbească și să ne atragă spre cine știe ce rosturi neguroase, ci numai de interesele neamului, cari sunt adevăratele interese ale fiecăruia din noi. Sunt astăzi mulți apostoli mincinoși, cari propovăduesc prin șoapte ademenitoare tot felul de raiuri în cari ar curge lapte și miere pe pământ. Se pot ivi de aceștia și printre voi, îndemnându-vă să nu mai țineți la neamul și la țara noastră, ci să porniți pe alte cărări. Ei ar vrea ca sfârșitul războiului să ne găsească învrăjbiți între noi, în plină neorânduială, ca să nu avem puterea să ne cerem drepturile noastre și de va fi nevoie să intrăm în luptă pentru ele.

Ca părinte sufletesc, cu grijă de popor, vă atrag din vreme luarea aminte asupra primejdiilor ce pot să vină asupra noastră, de nu ne vom ținea strâns unul lângă altul, în unirea duhului românesc, de nu ne vom închina fiecare gândul și iubirea noastră neamului din care facem parte. Să știți că nici unul din voi nu poate să-și dobândească o fericire pe pământ, dacă neamul este în suferință și în asuprire. Fericirea fiecăruia din noi atarnă de fericirea neamului. Plugarul care-și scoate pâinea cu sudoarea feții din brazda lui scumpă, muncitorul care-și susține viața sa și alor săi prin osteneala în fabrică, funcționarul care din birourile țării sale ajută rânduiala și viața românească, fiecare își are soarta legată de soarta

neamului, căci dacă nu e în jurul lui o lume și o stăpânire românească, e înlăturat dela locul lui de muncă sau e apăsător de dușmănia străinului.

Iubirea de neam să vă fie așadar cea mai înaltă datorie, după credința în Dumnezeu, ca să fiți gata să aduceți pentru el orice jertfă, știind că jertfindu-vă pe voi, asigurați pe voi, asigurați pe seama urmașilor voștri puțința unui traiu liber și adăpostit.

Vitejia armatei noastre dovedește ce puternic este un neam care vrea să-și pună la adăpost și să-și asigure libertatea. Inima noastră e lângă iubiții noștri ostași, plină de încredere în puterea lor de-a face să ni se recunoască dreptatea noastră.

Iubirea voastră de neam să vi-o arătați, dragii mei; și în voința de ajutor cu care să întâmpinați pe semenii voștri mai împovărați de năcazuri și de greutate. Aveți grije de cei săraci, căci însuși Domnul Iisus Hristos ni i-a dat în seamă. Inconjurați cu iubirea voastră pe cei al căror sprijin stă în ploaia de gloanțe, pentru apărarea noastră a tuturor. Sărbătorile Crăciunului să aprindă în voi simțul de datorie față de copiii cei orfani și săraci, căci și Domnul nostru Iisus Hristos și-a arătat dragostea față de ei, născându-se într-o iesle, ca cel mai smerit dintr'epurci.

Nu putem ști ce ne va aduce anul cel nou. Fără îndoială el va reclama și dela noi, ca dela toată lumea, mari încordări și poate și ne supună la grele încercări. In ce mă privește sunt gata să intru, cu poporul credincios al meu, dacă așa va fi predestinat din partea lui Dumnezeu, și în noaptea cea mai apăsătoare a suferinții. Am însă încrederea în providența divină și în ordinea morală din lume că în cele din urmă dreptatea noastră va birui. Și va birui pentru că ne găsim pe linia pe care se desfășoară sensul istoriei contemporane. Eu deslușesc din ideile și aspirațiunile mari ale epocii noastre un lucru limpede și categoric: Dacă învăl-mășeala de azi are vreun sens, acest sens nu e altul decât ca ea să redea tuturor națiunilor libertatea de care au nevoie. Libertatea nu este un privilegiu al unora dintre nații, al celor mai mari, ci este un apanagiu al tuturor, un dar hărăzit de Dumnezeu fiecărui neam mic sau mare și în ardoarea cu care și-l cere fiecare se simte forța dinamică a unei puteri ce-și are originea la Dumnezeu.

In virtutea acestui fapt, noi nădăjduim neclintit în izbânda dreptății noastre, fiind susținuți în nădejdea noastră de evoluția neînduplecată a istoriei. Noi mergem cu valul istoriei și suntem purtați spre idealul nostru de însuși acest val. Vai de cei ce se străduiesc să vâslească împotriva valului. Nu vor înregistra decât oboseală zadarnică, dacă nu un naufragiu jalnic. Vai de reacționarii cari vreau să întoarcă cursul istoriei. Vai de cei ce cred că o asuprire trecută de câteva sute de ani, asupra unor neamuri, le dă dreptul să împedec pe acestea și mai departe de-a trăi în libertatea firească.

Noi nu ne-am împotrivit drepturilor nimănui, ci reclamăm numai ceea ce ni se cuvine.

Am văzut în anii trecuți cu câtă răbdare și cu cât echilibru sufletesc și-a purtat poporul nostru toată povara și a prestat toate sacrificiile ce i s'au cerut. Avem încredere în acest echilibru minunat al neamului nostru, care e rezultatul învățăturilor sănătoase în cari a fost crescut și al împrejurărilor și strădaniilor de veacuri ale tuturor înaintașilor noștri. Generația mea a văzut acest neam pe culmile biruitoare ale Taborului, prăznuindu-și desrobirea așteptată de veacuri dearându-l. Aceeaș generație îl vede azi din nou în răsrucea suferinții. Dar el este acelaș, păstrând și într'un caz și în cellalt desăvârșitul său echilibru sufletesc. In capacitatea aceasta de-a rămânea acelaș, identic cu sine însuși, fidel ființii sale, văd chezașia perzistenței noastre prin toate furtunile și a biruinții noastre finale.

Grija noastră de căpetenie în aceste zile grele trebuie să fie conservarea neamului, răzământându-ne în strădania aceasta a noastră pe puterea românismului de-a rămânea nesdruncinat, egal cu sine însuși, în orice împreșurări. Cred că orientarea noastră politică de azi ca popor nu între cele mai mari, dar nici între cele mai mici, trebuie să urmărească pe deasupra tuturor conservarea neamului și a tuturor forțelor lui. Atât conducătorii cât și nația trebuie să urmeze această linie de conduită pentru a putea pune în cumpănă în clipa decisivă toate puterile și virtuțile noastre“.

Rolul și importanța statisticii în viața administrativă

Statul nu poate fi condus fără informații

Viața modernă a tuturor națiunilor se caracterizează printr-o importanță din ce în ce mai mare a organizației de stat, care-și asumă răspunderea de a administra, cu alte cuvinte de a dirigeri, după un plan rațional, domeniul din ce în ce mai mare. O organizație de stat modernă se ocupă astfel, de probleme care nu intrau în atribuțiile statelor dinainte vreme.

În primul rând un stat modern trebuie să ducă o politică pentru păstrarea și întărirea capitalului biologic - adică o politică demografică, care să asigure sporirea numărului populației sale precum și purificarea ei prin măsuri de eugenie. În al doilea rând; un stat modern e dator să procedeze la organizarea vieții economice a statului care, chiar dacă nu tinde la o dirijare după un plan unic; are, o complexitate atât de extraordinară, încât haosul ar putea să se infiltreze ușor, în lipsa unor privegheri de stat. În al treilea rând statul e dator să atace problema unei politici culturale, menită să răspândească în sânul populației bunurile culturale, fără de care nu se poate concepe o națiune modernă.

Fiecare din aceste mari domenii cuprinde o mulțime de zone alcătuitoare, față de care statul, este dator să-și creeze un sistem de informații promptă și obiectivă, care singură poate asigura eficacitatea măsurilor administrative luate de către stat. Desigur că intuiția politică și socială, a celor cari poartă răspunderea guvernării, joacă un mare rol în asigurarea eficacității măsurilor ce se iau; însă această eficacitate este mai asigurată dacă, pe lângă intuiție, guvernării pot avea la îndemână o cunoștință completă și obiectivă asupra tuturor domeniilor pe care urmează să le mănuiască ei.

Statistica nu este altceva decât un instrument științific pe care statul e dator să și-l organizeze, tocmai în vederea asigurării unei informații corecte și complete, care să fie în permanență pusă la dispozițiunea organelor, administrative. Atât de adevărat este acest lucru, încât o dovadă ne-o poate da însăși istoricul dezvoltării organizațiilor statistice dela noi din țară.

Starea de azi a statisticii române.

Într-adevăr, dela începutul statului modern românesc au apărut oameni de stat cari au înțeles că o primă condițiune pentru modernizarea României e modernizarea a însăși statisticii ei. Din pricina faptului că în cursul deceniilor din urmă nu s'a putut ajunge la crearea unui sistem coerent în strângerea, prelucrarea și comunicarea datelor statistice, fiecare departament, în parte, s'a văzut obligat să-și procure singur datele statistice care îi trebuiau. Astfel, nu este organ administrativ, fie departamente, fie prefecturi, preturi și chiar comune, care să nu fi ajuns încetul cu încetul să-și organizeze o metodă, mai mult sau mai puțin fericită, de culegere a informațiilor statistice.

E însă dela sine înțeles că statistica generală a unei țări nu se poate face în condițiuni optime, pe calea unor rezolvări parțiale de probleme, fiecare

organ administrativ, în parte, creindu-și statistica sa. Se opun la obținerea unui rezultat satisfăcător mai multe considerațiuni :

Cea dintâi, derivă din faptul că o bună parte din cifrele statistice folosesc, de o potrivă, tuturor organelor administrative și rațiunea ne spune că pentru împlinirea unei funcțiuni sociale generale trebuie să existe un organ unic. În lipsa acestui organ unic, ne vom izbi de cele mai mari dificultăți.

Astfel dacă o aceeași informație economică este necesară : Ministerului Agriculturii, Ministerul Economiei Naționale, Ministerul Finanțelor, și Ministerul Armatei, și dacă fiecare din aceste departamente va face, pe seama ei, culegerea și prelucrarea datelor respective, rezultatul pe care îl vom obține va fi, cu o imensă risipă de energie și de bani, un rezultat nesatisfăcător. Organele locale vor fi obligate să răspundă de nenumărate ori la aceleași întrebări, puse de mai multe organe statistice aparținând de diverse ministere, ceace în mod automat; va duce și la scăderea calității informațiilor, organele chemate să răspundă pierzându-și încrederea în seriozitatea unei munci care li se prezintă, din pricina neorganizării ei, ca o simplă măsură de șicană administrativă.

Creerea organului central

În concluziune reese necesitatea de a se crea un organism central care să primească dela toate organele administrative listele tuturor necesităților de informație statistică necesară pentru buna funcționare a administrației, care să stabilească un program rațional de culegere a unor date după o tehnică unitară și la anumite termene, care să facă aceste date folositoare, deopotrivă tuturor organelor administrative interesate.

Institutului Central de Statistică s'a dat această însărcinare, de alcătuire a unui program rațional și coordonat de culegere a datelor statistice, astfel că acest Institut va trebui să devie o unealtă de informație statistică pentru toate organele administrative, începând dela guvern și sfârșind cu ultimul notar de stat.

Pentru ca o misiune atât de importantă ce s'a dat Institutului Central de Statistică să poată fi îndeplinită, e necesar să se satisfacă mai multe condițiuni prealabile.

Cea dintâi dintre condițiuni este aceea a unei perfecte colaborări cu toate organele administrative de stat. Ar fi cât se poate de greșit acei cari ar crede că o statistică se poate face fără perfecta colaborare a administrației de stat.

În adevăr, o statistică bună nu poate exista fără o administrație bună. Mai mult decât atât : calitatea statisticii este direct proporțională cu calitatea administrației și aceasta, pentru simplu motiv că operațiunile de înregistrare statistică nu se fac pe căi proprii, independente de acelea ale administrației, ci statistica nu face altceva decât înregistrează gesturi administrative.

Un exemplu. O statistică demografică nu numără direct :

Nașteri, căsătorii sau morți, ci numără actele de stare civilă pe care le dresează administrația. Dacă administrația funcționează bine și oficiile de stare civilă înregistrează toți morții, toți născuții, toți căsătorii, statistica demografică va putea și ea să funcționeze în condițiuni excelente. Deficiențele administrației atrag, fatal, după sine, deficiența statistice. Același lucru se petrece în toate domeniile statistice, căci peste tot, noi nu vom putea număra decât ceea ce administrația reușește în adevăr să administreze. Ceea ce scapă puterii de administrație a statului, scapă inevitabil și statisticei. În pas cu modernizarea administrativă, va merge și modernizarea statisticei noastre, ajutându-se reciproc una pe alta.

Creerea organizației externe

A doua condițiune ce trebuie să fie îndeplinită este aceea a creerii unui corp de profesioniști statisticieni, și organizarea unor birouri statistice în așa fel, încât să acopere întreg domeniul de cercetare.

Institutul Central de Statistică a luat ființă în anul 1930 sub forma unui Institut de Demografie, născut ca o permanentizare a aparatului creat pentru organizarea Recensământului General al României din 1930. Intreaga sa organizare era astfel făcută, încât să poată corespunde acestei misiuni limitate. Abia în timpul din urmă s'a dat Institutului Central de Statistică misiunea de a organiza statistica generală a țării.

Institutul Central de Statistică, se află, deci, într-o criză de creștere, căci el s'a văzut silit în momentele acestea cu totul neprielnice pentru o recrutare de personal de calitate, să procedeze, cu maximă urgență, la organizarea unor birouri statistice răspândite în toată țara și încheiate într'un sistem coordonat, care să asigure colectarea și prelucrarea în condițiuni optime a tuturor datelor necesare vieții de stat.

Nucleul principal censorul de plasă

Miezul sistemului pe care Institutul Central de Statistică l'a elaborat pentru a duce la bună îndeplinire misiunea cu care a fost însărcinat îl constituie Biroul Censorului Statistic de Plasă.

După cum se știe, plasa este menită să se transforme, din ce în ce mai mult, într'un organ de administrație efectivă, totalizând în mâna sa întreaga administrație a tuturor domeniilor de viață socială de pe teritoriul său. Biroul Censorului Statistic de Plasă este de aceea socotit de noi ca un centru de maximă importanță pentru organizarea statistice, în paralel cu organizarea administrativă a țării.

În acest birou al censorilor statistic de plasă se vor face lucrările care vor avea un dublu caracter. În primul rând lucrări pentru asigurarea culegerii și prelucrării datelor statistice de interes general necesare guvernării și în al doilea rând, ținerea în evidență a tuturor datelor statistice și informative necesare administrației locale.

Ca atare, biroul censorului statistic de plasă va fi un adevărat birou de statistică generală a statului și în același timp, un birou de studii pentru pretura respectivă.

Organ propriu în fiecare comună.

Dar pentru ca toate cifrele pe care un asemenea

censor statistic le strânge din interiorul plășii sale să fie în cantitate suficientă și de o calitate superioară, este necesar ca să existe; după o expresiune a însăși ordinului pe care Institutul Central de Statistică l'a primit dela Conducătorul Statului: „până în ultima comună un organ statistic: cu misiunea exclusivă de a ține evidența și a face rapoarte statistice“.

Acest organ este oficianțul statistic comunal care; întocmai ca și censorul va avea dubla misiune de a culege și raporta cifrele statistice necesare statisticei generale a statului și de a ține în evidență informațiunile necesare bunei administrații locale.

Controlul tehnic.

În sfârșit; în fiecare județ este necesară existența unui control tehnic care să privegheze nu numai îndeplinirea datoriei lor de către censorii și oficianții statistici comunali; ci și permanenta instruire a acestor organe.

Pentru regiuni mai mari; inspectorii statistici regionali asigură executarea planului nostru de lucru în ansamblul lui.

Cu alte cuvinte; pentru ca sistemul de statistică elaborat de Institut să funcționeze în condițiuni bune este necesar să recrutăm și să instruiem un număr de: 16 inspectori regionali; 60 controlori județeni; 366 censori statistici de plasă și 5900 de oficianți statistici comunali.

Își poate da oricine seama că o asemenea operațiune este cât se poate de grea, mai ales dacă ținem seama de faptul că pentru un censor statistic se cere un studiu prealabil de 8 clase liceale, iar pentru oficianții statistici comunali se cer 4 clase de liceu.

În ciuda tuturor greutăților, Institutul Central de Statistică a reușit până acum, grație unei serii de 6 școli pentru censorii statistici de plasă, să formeze un număr de 200 censori statistici în cursul lunii trecute. Institutul a început și instituirea oficianților statistici comunali, pentru două plăși din județul Vlașca și pentru întreg județul Sibiu. Încetul cu încetul, pe măsură ce vom putea rezolva problema gravă a recrutării personalului, Institutul Central de Statistică va fi în măsură să preia asupra sa, cu deplină răspundere, îndeplinirea completă a programului cu care a fost însărcinat.

Cum vor funcționa organele noastre.

La comună începem activitatea oficianțului statistic cu două registre de bază: 1) Registrul populației și 2) Registrul exploatațiunii agricole, și o lucrare specială: revizuirea listelor de recrutare, pe ultimii 20 de ani, scoaterea decedaților din ele și avizarea cercurilor de resort pentru eliminarea lor din registre.

Registrul populației.

În registrul de populație, care se face pe sate, trecem, prin metoda colindării din casă în casă, pe toate persoanele aflate în gospodărie. Nu am pus decât date minime, pe care le credem însă suficient pentru ca să servească drept registru de bază al întregii populații din sat. În ele se introduc și schimbările de domiciliu și mutările din comună, iar Institutului îi servește de bază pentru elaborarea unei metode de studiere a migrațiunilor interne.

Registrul exploatațiunilor agricole.

Al doilea registru de bază este acela al exploatațiunilor agricole. În el am prevăzut pe o perioadă de 5 ani înregistrarea tuturor fenomenelor legate de producția agricolă. Intocmit și el pe gospodării, va putea să înregistreze producția unei gospodării, indiferent dacă terenul arat se află în hotarul satului respectiv, sau în sate vecine și indiferent dacă pământul este propriu sau dat cu arendă. În el am avea o evidență a construcțiilor rurale, care ne servește date informative în primul rând, pentru armată; apoi vom avea date asupra vitelor și instrumentelor agricole. Producțiuni speciale ca: lapte, lână, etc., le-am lăsat deocamdată deo parte, urmând ca ele să fie obiectul unei investigații speciale. Aceasta din dorința de a nu îngreuna prea mult noul organ statistic și de a ne asigura în acest fel exactitatea cât mai mare a cifrelor.

În registrul de exploatațiuni agricole, oficianul statistic culege datele pe cari le avem dela recensământul agricol și le introduce în registru cu creionul. Apoi pornește din casă în casă și le corectează, după indicațiile pe cari le capătă dela proprietar. Această colindă o face de două ori pe an. În acest fel, credem că vom reuși să ținem la curent ambele registre.

Rapoartele statistice se vor întocmi pe baza înregistrărilor. Ele vor fi periodice și vor cuprinde numai anumite date, pe care guvernul le va categorisi ca neapărat necesare.

Registrul de populație va permite administrației comunale să întocmească pe baza lui tabele de recrutare, tabele de prestație, etc.; el va întocmi registrul electoral și registrul biroului de populație. Iar în baza registrului agricol se va putea ține seama de producția satului, se vor da date referitoare la posibilitățile de încartiruire, la stocul de vite și vehicule. Credem că pentru început administrația va fi foarte mulțumită cu această ușurare. Treptat, treptat, vom ajunge la celelalte probleme. După acelaș spirit de colaborare, oficianților statistici le mai dăm însărcinarea întocmirii buletinelor demografice.

Evidența la plasă.

La plasă am pornit înființarea unui fișier de evidență, în care să se introducă toate fenomenele cari interesează plasa. Incepem cu o evidență a funcționarilor publici de orice categorie, evidență care astăzi nu există; trecem apoi la o evidență administrativă și, treptat, la ținerea la zi a tuturor fenomenelor de ordin administrativ: prestație, sănătate publică, învățământ, drumuri, oboare, industrie și comerț, patrimoniu public, etc. Evidențele vor fi ținute pe fișe și sunt studiate până în ultimele detalii. Censorul statistic, care este referentul pretorului, ru toate că este funcționarul nostru, va putea să dea autorităților orice informație care privește plasa sa. El va totaliza toate rapoartele sosite din comune, le va înbordera și expedia la București, pentru a fi totalizate pe toată țara.

Rapoarte la județ.

E de datoria noastră să ținem la curent și prefectura cu toate fenomenele înregistrate de noi, și de aceea censorii de plasă vor înainta un borderou

controlorului statistic județean, care la rândul său va totaliza aceste borderouri și va ține la dispoziția organelor administrative acele cifre. Dar nu numai prefectilor, ci și celorlalte organe administrative ale ministerelor, le vom putea spune datele colectate de noi.

Funcționarea sistemului

Institutul Central de Statistică totalizează pe țară datele culese și le prezintă ministerului de resort.

Desigur că noul organ, care este statisticianul, va avea nevoie de o strânsă colaborare cu întreaga administrație de stat. Administrația va continua să-și exercite atribuțiunile ei și va trebui să livreze și mai departe datele de cari avem nevoie. Livrarea de date rămâne o sarcină a administrației, iar organul nostru nu preia decât controlul sosirii, verificarea datelor, totalizarea cifrelor, cu un cuvânt toată tehnica de muncă pur statistică.

În acest fel vom putea ajunge la o simplificare a muncii dvs., la o descărcare a notarului și a pretorului de tabele statistice și la o informare a tuturor organelor Statului de jos până sus, asupra tuturor fenomenelor înregistrate. Organul nostru va îndrăgi această muncă, care dă satisfacțiuni nebănuite pentru laic, iar organele administrative vor putea lua măsuri acolo unde fenomenele cer o intervenție din partea administrației; de ex.: ele vor prezenta însă informațiuni organelor comentate, urmând ca aceasta să ia toate măsurile dictate de competența lor și de studiile medicale. Acelaș lucru pentru problemele agricole culturale, etc., etc.

Statistica în serviciul națiunii.

Știința statistică română are un mare prestigiu internațional, pe care-l merită în întregime. Institutul Central de Statistică este un organ cu o autoritate internațională necontestată. El este acela care servește guvernului date pentru apărarea intereselor noastre vitale. Am ajuns la acest prestigiu internațional prin cultul adevărului, care ne stăpânește pe noi toți dela Institut. Poporul român este încă atât de viabil, încât nu are nevoie să măsluiască cifrele, iar cifrele colectate de noi; atunci când au la bază adevărul și sinceritatea, vor servi ca instrumente formidabile pentru aărarea marilor interese naționale.

Măine-poimăine, această încheștare îngrozitoare, care este războiul, va trebui să se termine, ca toate războaiele, cu o conferință de pace. În această conferință nu vor mai vorbi tunurile, ci cifrele. Ochii de experți vor chibzui realitatea datelor, și vă rog să credeți că nimic nu contează mai mult în judecata experților, decât adevărul și sinceritatea. Suntem convinși că adevărul în pretențiile noastre exterioare este de partea noastră și credem că aducem un mare serviciu întregului nostru neam, atunci când lucrăm cu trup și suflet în serviciul adevărului.

Vom cere dreptate pentru cauza noastră, însă aceste cereri va trebui să le susținem cu dovezi. Dovada cea mai bună o livrează datele statistice.

Vă invităm să colaborați cu noi la făurirea acestui formidabil instrument care este statistica.

Dr. PETRU VLAD

REZISTENȚELE STRAMOȘILOR DIN «GRANIȚA» BANATEANA

Acum două milenii, Isus Cristos, Fiul Lui Dumnezeu, sacrificându-se pentru mântuirea omenirii, a întemeiat, — cea mai puternică dintre credințele religioase — creștinismul. Minunile înfăptuite pe pământ de Mântuitorul nostru a ridicat această religie la cea mai înaltă treaptă a credinței.

După Christos, religia cea nouă, s'a întins din Răsărit până în Apus și biserica creștină a primit în sânul ei pe toți fiii setoși de adevăr și dragostea aproapelui. Imprejurările politice, însă, au influențat unitatea de vederi în biserică și astfel prin schisma lui Fofiu dela 858, s'a încercat o desbinare a creștinismului, lucru înfăptuit definitiv la 1054.

Din aceste timpuri, au luat ființă, deoparte biserica apuseană, romano-catolică și de altă parte biserica răsăriteană, greco-ortodoxă, iar mai târziu s'au desprins din catolicism alte religii ca : luteranismul, calvinismul, etc. după anumite concepții introduse de interesatăi timpului din cauza abuzurilor ce se făceau în biserică.

Aceste religii, au început, prin reprezentanții lor, să se atace una pe alta și să atragă fiecare de partea sa, cât mai mulți credincioși, pretinzând fiecare, că urmează calea adevăratei credințe, lăsată de Christos prin grai și Sfânta Scriptură.

Cele două mari biserici, catolică și ortodoxă, au dus o continuă luptă de acaparare a credincioșilor. Exemplul cel mai elocvent îl avem în anul 1700, când mare parte din Români ortodocși din Transilvania, au fost atrași la catolicism, prin acordarea anumitor privilegii de către stăpânirea străină cu aceleași vederi.

Pentru a ilustra și mai bine timpurile grele, prin care au trecut Români ortodocși din Transilvania, voi încerca să fac un scurt istoric a situației militare din secolul XVIII în Banatul-Severinului și să arăt împrejurările în care a fost construită biserica din comuna Globureu-Severin.

Banatul-Severinului, cuprinde satele din partea de Sud, a Banatului de astăzi. După pacea, dela Passarowitz din 21 Iulie 1718, în această regiune, s'au introdus milițienii, în locul plășilor, cărora le era încredințată paza frontierelor din timpuri îndepărtate. Acești milițieni au luptat la Mehadia și Cornea în războiul dintre Rusia, Austria și Turcia în anul 1737.

În urma păcii — acestui războiu — dela Belgrad — 18 Septembrie 1739 — Austria pierzând Oltenia și cele cinci districte de pe malul drept al Dunării, Orșova și Insula Ada-Kaleh, râul Cerna a devenit hotarul dintre Banatul-Severinului și Țara Românească. După această împărțire geografică, Banatul a devenit o provincie vecină cu Imperiul Turcesc și din această cauză, atențiunea Curții Imperiale Austriece s'a îndreptat spre Banatul Severinului.

Aceste împrejurări au determinat, pe Maria Te-

rezia, să dispună, prin edictul din 23 Octombrie 1751, ca organizarea grănicerească dela Mureș și Tisa să se extindă și peste Banat; iar la 1754 au apărut „Militärgrenzrechte“, care formau legiuirile de drept comun în graniță : apoi la 18 Aprilie 1768, Impăratul Iosif al II-lea, a ordonat, ca organizarea milițienilor grăniceri, să se extindă și peste satele dela Jupalnic-Mehadia-Caransebeș până la Marga.

Cu organizarea milițienilor, Impăratul a însărcinat, pe Colonelul Baron Papilla, de origină Român, care a întâmpinat mari greutăți la organizarea „Batalionului românesc“ cu sediul în Jupalnic, apoi în Mehadia, compus din patru companii cu reședința în : Topleț, Globureu, Ilova și Ohaba-Bistra, cu un efectiv de 2383 bărbați apti pentru serviciul militar.

Batalionului românesc i s'au alăturat, la 1773, satele dene Valea Almăjului și alte regiuni, ajungând, în anul 1774, la un total de 7185 grăniceri. Mai târziu la 1775, acest batalion s'a contopit cu Regimentul illiric devenind „Regimentul româno-illiric“, cu sediul în Biserica Albă, format din 16 companii, cu peste 99 sate grănicerești și un efectiv de 15.874 grăniceri. În această epocă, s'a început construirea de clădiri pompoase în graniță, dintre cari multe mai există și astăzi în : Caransebeș, Băile Herculane și Bozovici. Tot atunci s'au introdus matricolele bisericesti — cele vechi fiind în mare parte distruse cu ocazia ultimului războiu — și s'au organizat și noile carti funduare.

O lege fundamentală a grănitei, s'a elaborat la 7 August 1807 numită : „Grundgesetze für Militärgrenze“ în baza căreia s'au fixat drepturile și datoriile grănicerilor români, apoi, la 1 Noembrie 1838, s'a înființat Regimentul româno-banatic Nr. 13, cu garnizoana în Caransebeș, care s'a dizolvat la 31 Octombrie 1872, când s'a înființat Regimentul de infanterie Nr. 43, în care se înrolau, în special, grănicerii români. Acest regiment s'a desființat în anul 1918, când Români grăniceri bănățeni, și-au văzut visul milenar înfăptuit, unindu-se cu frații români din toate provinciile.

Organizarea grănicerească, creată în împrejurări războinice a fost unică în felul ei. Deși au trecut 70 de ani, dela dizolvarea ei, totuși se mai păstrează și azi multe din tradițiile datoriei, disciplinei, omeniei și curăteniei.

Efectivul corpului de grăniceri, îl formau, numai cetățeni din satele pur românești, anarținătoare acestei regiuni, însă comandantii unităților militare, erau ofițeri austriaci, de religie romano-catolică, adusi din alte părți ale împărăției, cari mai aveau și misiunea să ademenească la catolicism, pe acești grăniceri de religie ortodoxă.

O puternică dovadă, a încercărilor stăpânirii catolice, din acele timpuri, de a atrage în mrejele catolicismului, pe Români ortodocși, din regiunea nu-

mită: „Graniță“, este biserica din comuna Globureu, Jud. Severin. Ofițerii companiei de grăniceri — care-și avea sediul în această comună — au construit aci, în anul 1775, cu munca grea de robotă, a ortodocșilor, o biserică în stil catolic. Grănicerii, erau duși, în calitatea lor de militari, la slujba bisericii romano-catolice, deși aveau în această comună o mică bisericuță ortodoxă, construită din lemn.

Biserica a fost construită în stil catolic, prevăzută cu capelă — sacristie —, cu anvon pentru predică și altele necesare ritualului catolic. Bătrânii satului povestesc, că au auzit dela străbunicii lor, că biserica era împodobită și cu orgă, care cânta la slujba catolică. Se mai cunosc și astăzi urmele treptelor de anvon scobite în zidul bisericii și alte urme ale stilului catolic.

Grănicerii noștri, au rezistat, însă, tuturor încercărilor catolice și nu s'au depărtat de religia ortodoxă, atât de scumpă lor.

Pela 1799, după mutarea sediului companiei și plecarea ofițerilor din Globurău, biserica catolică a fost luată în stăpânire de locuitorii acestei comune, cari au transformat-o în biserică ortodoxă, zidind catapeasma și ușile altarului. Așa ne spune inscripția de pe ușile Impărătești ale Sfintei biserici.

Stăpânirea catolică a lăsat urme de proselitism religios și în această comună, însă numai urme de încercări, căci locuitorii au rămas, ca și strămoșii lor,

tot ortodocși, așa cum s'au născut, fără pic de alterare a religiei.

Mai există, comune în graniță, unde au fost construite biserici romano-catolice și funcționează și astăzi, având credincioși catolici, însă nu dintre grănicerii români, cari au rămas cu toții în legea lor ortodoxă, afară de Românii din comuna Slatina-Mică (Severin), cari au fost atrași la catolicism, zidindu-li-se, de către Iosif al II-lea al Austriei, o biserică romano-catolică.

De remarcăt este faptul, că Slatina-Mică este singura comună din Banat unde există Români de religie romano-catolică, iar Globureu este singura comună în care există biserică în stil catolic transformată în ortodoxă de peste 140 de ani.

Această biserică, constituie un important monument istoric precum și o puternică dovadă de perseverență ortodoxă din partea Românilor grăniceri de pe aceste timpuri.

Prin dovezile rămase, se constată suficient, că strămoșii noștri grăniceri din Banat, au rezistat tuturor încercărilor făcute de a se lepăda de religia lor. Rezistențele lor au fost dârze, deși cu riscul vieții, fiindcă erau sub stăpânirea străină.

Ar fi de dorit, ca noi, creștinii ortodocși de astăzi, să imităm pe acei grăniceri și să iubim mai mult pe Dumnezeu și biserica, căci numai prin credință și statornicie în religie popoarele progresează.

ANDREI RASVAN

C.E.C.-ul în 1942

Primul bilanț românesc încheiat și publicat la 1 Decembrie

C. E. C. Casa Națională de Economii și Cecuri Poștale este și de astă dată, întâia instituție financiară din țară, care poate să înfățișeze primul bilanț încheiat la 31 Decembrie.

Organizarea sa tehnică i-a prieluit din nou această realizare excepțională, care vădește spiritul activ ce călăuzește instituția.

Cât privește rezultatele, ce se desprind din exercițiul încheiat ele așează C. E. C.-ul printre așezămintele de bază ale economiei românești.

Astfel depunerile de economii și depozitele în conturile de cecuri însumează peste **18 miliarde lei**. Aportul C. E. C.-ului la formațiunea capitalului național este, după cum se vede, covârșitor.

Descompunând cifra de mai sus, rezultă pentru economii 9 mi-

liarde iar pentru cecuri 9,1 miliarde lei.

Sporul global față de anul 1941 este de 8 miliarde lei, marcând astfel o creștere excepțională în comparație cu anii precedenți.

Numărul deunătorilor de economii se ridică la 495.000, cu un spor de 70.000 față de anul 1941. În acelaș timp numărul titularilor de cont C. E. C. a trecut dela 10.000 în 1941 la peste 12.000 la finele lui 1942.

Și mai semnificativă este cifra mișcării generale a serviciului de cecuri, care a atins 278 miliarde lei în 1942, comparativ cu 137.5 miliarde în 1941. Din această mișcare plățile fără numerar (viramentele) au înregistrat o porție de 57 %.

Examinând mai departe posturile din bilanț, trebuie să se ob-

serve că unul din motivele lichidității prompte ale instituției l-a constituit disponibilul în numerar, care, la 31 Decembrie 1942, s'a ridicat la suma de 3,7 miliarde lei.

În acelaș timp politica de plasamente a satisfăcut trebuințele de credit ale economiei naționale cu împrumuturi ce s'au acordat numai pe termen scurt și mijlociu, cu cele mai severe condițiuni de siguranță și de lichiditate.

Împrumuturile reprezintă o cifră de 12,5 miliarde lei iar portofoliul de titluri 2,4 miliarde lei.

C. E. C.-ul a înființat în cursul anului 1942 două sucursale, la Cernăuți și Chișinău, și a pus în funcțiune o serie de noi servicii, care corespund pe deplin cerințelor publicului și economiei românești.

Deasemenea C. E. C.-ul și-a continuat activitatea sa socială întreținând un mare spital pentru răniți.

Cu aceste reforme și realizări, Casa Națională de Economii și Cecuri Poștale a dus mai departe acțiunea sa românească de creațiune, închinată binelui obștesc.

Mircea Șerbănescu:

«Haiducul din Păduroae»

La nunta lui Mitre — feciorul cel mare al babei Ioana — „Haiducul“ nu și-a mai făcut — cum obișnuia de atâția ani — apariția. Zadarnic și-a pus baba palma streășină peste ochi; zadarnic a cercetat lungul drumului. Statura înaltă a Haiducului nu se vedea. A trimis un țânc să-l caute la casa din pădure, dar răspunsul a fost: „nu e acasă!“ — Unde putea fi? Iacă era aproape de miezul nopții și încă n'a venit. Atâta nu întârziase niciodată. Nu mai să nu i se fi întâmplat — Doamne fereste! — ceva. Vre-un țânc din câți sburdau prin curte, nu putea trimite. Ce să facă?

De ani de zile Haiducul nu lipsea dela nici o nuntă. Trecea pe uliță: falnic, cu pușca în spate.

— Bună vremea, — îi spunea careva. — Incotro?

— Ia, până pe-aici. Am ceva treabă cu vărul Ilie.

— Vărul Ilie nu-i acasă. Hai și-ai cinsti cu noi un pahar cu vin bun.

Intra Haiducul în curte, singura figură serioasă, — în veselie și larma petrecerei. Se ducea la mire, la mireasă și le ura simplu; strângându-le voinicește mâinile:

— Să v'ajute Dumnezeu!

După aceia se ducea la părinți:

— Să vă dea Domnul multă sănătate, să vă bucurați și voi de fericirea lor.

Ciocnea, mai arunca o privire

peste capetele ce-și petreceau în bățatură, apoi pleca drept, cu fruntea sus, senină; cu privirea bună, îndușoșată. Și nimeni n'ar fi putut crede că sufletul Haiducului era în acele clipe ca de cârpă și numai cu greu își putea reține lacrimile...

Baba Ioana și-a tras broboada mai pe frunte, și-a acoprit gura știrbă cu pestelca și a plecat cu pas mărunț și repede în noapte spre „Păduroae“. Trebuia să vadă ce se întâmplase cu Haiducul. Nimeni nu i-a băgat de seamă plecarea. Bătutele flăcăilor erau îndârjite, de se cutremura pământul sub talpa groasă a cismelor. Horele erau line, vesele. Fetele aveau obraji rumeniți; și prindeau cu tremur de gene privirile îndrăznețe ale flăcăilor.

... Au trecut de-atunci ani mulți. Au căzut de mai multe zeci de ori frunzele arborilor și a înverzit tot de atâtea ori, câmpia și dealurile din jur. Pe atunci era parcă mai multă bucurie în casele oamenilor și mai mult belșug. Pe vremea aceea baba Ioana era un drăcșor de codană, cu ochi neastâmpărați, de un negru lucios, cu sâni tari sub iia cusută cu riori verzi și negri, și cu părul împletit în două coade — ca două funii. Pe-atunci era tânăr și Haiducul. Tot înalt, tot cu umeri largi, cu plete negre, numai cărlionți, — iar zâmbetul lucea deseori sub întunecimea mustății. S'aveau dragi

— și dragi erau unui sat întreg. Părinții, însă, voiau s'o mărite cu un flăcău bogat, Haiducul nu avea nimic, decât trupul lui falnic și focul pustitor din piept. Zadarnic se rugau Duminica în biserică, pe la toate icoanele, să-i ajute Dumnezeu; în deșert au fost toate. Și într'o bună zi, Haiducul și-a luat pușca în spinare:

— Apoi, eu m'oi duce. Să-mă aștepti că viu cu bani să cumpar tot satul.

S'a tot dus, după ce a mai strâns odată în brațe trupul fraged și drag al Ioanei. Fata a știut că de-acum va fi a altuia — și nu și-a mai putut ține lacrimile.

— Nu plânge, Ioană, că viu repede înapoi. Numai tu să mă aștepti...

Mult timp nimeni n'a mai auzit, n'a mai știut ceva de el. Iar când s'a întors, era tot atât de falnic, nu se lipsea nici odată de pușcă; iar în priviri avea o flăcără de cruzime. Ioana era măritată cu altul... Haiducul n'a spus nimic. N'a plecat fruntea. A ieșit din sat cu pasul rar, dârz. Și nimeni nu i-a văzut lacrimile ce se prelingeau pe obraji devale. De-atunci locuia în pădure; și doar dulăul lui știa ce face el acolo tot timpul.

Noaptea era instelată, iar candelaburul de argint al lunei lumina drumul, pe care Ioana îl cunoștea destul de bine.

Acum „Haiducul din Păduroae” — deși trebuia să fie trecut de 80 de ani — era tot atât de falnic, c așa în tinerețe. Tot așa de înalt, cu aceeași umeri largi, cu picioarele lungi, încălțate în cisme înalte până la genunchi, purta căciula și vara și iarna. Doar pletele, barba și mustața-i erau acum sure, iar sub sprâncele stufoase, ochii luceau încă vioi, tineri. Părea dârz cu nelipsita pușcă din spate și cu cuțitul înfipt în brăul lat de piele. Nu vorbea cu nimeni. Doar cu dulăul ce-l însoțea totdeauna prin pădure, spuneau oamenii că-l auziseră vorbind. Se spunea că are mulți bani îngropați pe undeva, dar nimeni n'ar fi putut ști pre abine care-i adevărul. Poate Ioana știa ceva, dar baba tăcea...

L'a găsit pe „Haiducul din Păduroae” lângă vatra, în care ardea foc vesel. Stătea chirchit, pe scaunelul cu trei picioare; de până-i era frig. Capul îl avea răzimat în palmele mari, cu pletele sure răsfirate peste frunte. S'a ridicat repede în picioare, când umbra subțirică a babei a intrat pe ușa ce scârțâia jalnic.

— Bună seara.

— Bună... — a mormăit el.

Flăcările îi jucau umbre roșietice pe față, iar peretele din spate rămăsese ascuns sub umbra lui imensă.

— Ce faci: nu vii?

— Unde? — a întrebat el, deși știa prea bine.

— La nunta lui Mitie.

Moșul a lăsat capul în jos, ca un vinovat. S'a așezat iar pe scaunel, oftând adânc, de parcă mare mulțumire afla, că poate sta. Ce să caute el la nunta unui ficior, care trebuia să fie al lui? Nu voise să se ducă, fără să-și dea bine seama de ce s'ar fi revoltat, poate — adică ar fi înviat vechi revolte; sau ar fi plâns.... Nu știa.

— Ia, ce să cat eu acolo, în mijlocul veseliei? — S'a împotrivit slab.

— Cum ai venit până acuma, puteai să te ostenești și pentru azi — glasul babei era arțăgos.

— Iacă, viu acum, — a spus moșul împăciuitor.

S'a sculat greoiu de pe scaunel și-a luat pușca în spate, a eșit afară, a fluerat pe dulău și au plecat trei umbre prin noaptea pădurii. Haiducul de azi, nu mai era cel de altă dată. Se simțea bătrân. Ii tremurau genunchii,

obosea ușor și i se tăia răsuflarea. Totuși, în noaptea aceea, la nunta lui Mitie Haiducul nu a lipsit. Spre fericirea babei Ioana...

A trecut peste sat aurul unei toamne imbeșugate. A trecut albul curăț al unei ierni grele. Și-a înverzit pretutindeni o primăvară cum nu mai fusese de ani. Caldă, senină, veselă. Mitie, feciorul babei Ioana, plecase la cătănie. Bărbatul Ioanei murise, după ce bolise lung timp, — timp în care baba cheltuisese toată zestrea Mărinicăi. Muncea acum Ioana, — cu toți cei 60 de ani ai ei, de se minunau toți de unde atâta putere — să pună bani la loc. Mitre nu o putea ajuta cu nimic. De altundeva nu putea lua. Și Măriuța s'avea drag cu Gheorghe; iar Gheorghe tot sărac era.

Toate acestea le știa prea bine Haiducul. Acum stătea toată ziua acasă, ciopland câte ceva prin bătătură. Avea, mai de grabă, înfățișare de bunic. Nu-l mai țineau picioarele să colinde pădurile, dealurile din jur. Noaptea nu putea dormi și și-o petrecea pe scaunelul din fața vetrei, unde — privind jocul flăcărilor — torcea mulcom firul amintirilor.

La toate, însă, le puse vârf vestei ce-o află dela un drumet, pe care-l întrebă ce mai e prin Chibăeni.

...Baba Ioana își dă fata după — domnu' Alexandru... — îi spusese printre altele.

„Domnul” Alexandru era notarul comunei. După ce că avea 40 de ani, după ce că era urât, ca ducă-se-pe-pustii, notarul mai era și mueratic, și bețiv, și jucător de cărți — de-l știau șapte sate în jur. Ii venea lui bine să-și ia'e muere la casă, ca Măriuța: fată vrednică, frumoasă, proastă... O fi vrând ea baba Ioana să facă asemenea ispravă, dar el nu vrea. Trăia, încă; și ca să împiedice planul babei mai avea putere.

Când auzise că baba Ioana sărăcise, în adâncul sufletului se bucurase. Iși zicea că acum trebuia să vie la el să-i ceară bani pentru zestrea Măriuței. Ea, doar, știa prea bine că el are bani — bani mulți — îngropați undeva. Zadarnic, însă treceau zilele; baba Ioana nu se vedea venind pe cărare. Deși o pândea cât era ziua de mare. Baba

Ioana, însă, se încăpățâna să nu-i ceară ajutorul.

Intr'o zi și-a desgropat coamoara. Haiducul a privit cu duioșie lădița plină cu bani. S'a văzut tânăr. A văzut-o și pe Ioana de altă dată. Și lacrimile i s'au adunat sub pleoape. Nu le-a mai oprit. Nu mai era „Haiducul din Păduroae”, ci un moș, cu suflet moale.

Banii, pe care el îi adunase în anii tinereții, va aduce fericirea lui Gheorghită și Mariucăi. Încălzit de gând, de cum s'a făcut miezul nopții a ridicat greutatea lădiței în spinare. A eșit afară. Și-a fluerat — ca de obicei — și a plecat cu pas rar prin tăcere noptii. Cerul era instelat, iar candelaburul de argint al lunei lumina destul de bine drumul.

Haiducul găfâia cu greutate în spate. Din când în când se simțea sfârșit, fără pic de vlagă. Ii venea să asvârle povara din spate; să nu-i mai îndoae șalele, să nu-i mai chinuască oasele. Dar se gândea la Mariuca, la Gheorghită. Vedea chipul vid al „domnului” notar. Și parcă de undeva, de unde nu putea ști, veneau puteri noi. Căinele mergea după el, cu urechile pleoștite, cu coada 'ntre picioare:

— Măi, Codruș, tu nu mă poți ajuta cu nimic?

S'a întors prin aceeași noapte, împleticit, cu capul greu dar cu gândurile limpezi.

La fereastra lui Gheorghe torcea fir de aur o lampă somno-roasă; parcă-l aștepta.. Gheorghe i-a sărutat mâna.

— Viu cu dumneata.

— Nu, nu e nevoe. Merg eu și singur...

Și a plecat împleticit în noapte, după ce-l sărutase pe frunte.

Cei care l-au văzut în târziu acela de noapte împleticindu-se pe drum, au spus desigur Haiducul s'a îmbătat și el odată!...

MIRCEA ȘERBANESCU

Traducere din Mario Ruffini

Caracterul italian linguistic al Nisei

Al. Dumas-tatăl spunea că Nisa pare să fie un fel de Budapesta, adică unirea a două orașe, o Nisă italiană și alta... engleză! „Il y a deux villes à Nice: la Nice italienne et la Nice anglaise“; cea dintâi „parle la langue del bel paese là dove il sè suona et la Nice anglaise dit yes“.

Cam așa scria ieri Robert Docé: „Tandis que les langues étrangères les plus diverses sont parlées dans le centre de la ville, le visiteur, dès qu'il ira dans les quartiers populaires, entendra presque tout le monde parler le dialecte niçois ou italien, — un italien généralement bien mauvais“.

Dar ce înseamnă dialectul nisard:

„Experții“ lui Camille Cavour răspundea în mod greșit:

E un „derivat al limbii franceze și n'are decât o analogie foarte îndepărtată cu italiana! E un accent deadreptul identic cu cel ce se aude la Marsilia, Toulon, Grasse. Cine a călătorit în Liguria găsește italiana păstrată cu modificări și dialecte până la Ventimiglia. Dincolo e o schimbare de scenă; e absolut o altă limbă“, căci „la câțiva km. dela Menton încețează cu totul dialectul genovez derivat din italiană spre a începe provençalul!“

(De notat, între paranteze, sintaxa zăpăcită a acestei fraze, unde limba italiană absolut încetează, spre a da loc ostrogotei).

Cu totul deosebite sunt răspunsurile lui Matei Bar-toli *) și altor specialiști în competență.

Don Giansep Nicen, bunul Curat de Saint'Esteve, scria cu seninătate: „Comitatul Nisa se află între Italia și Franța, și prin urmare locuitorii lui vorbesc ambele limbi ale acestor două țări“.

Și Giansep Bres povestea că poezii Provenței „veniră la Nisa ca să inaugureze piatra comemorativă a lui Ranche și nimeni nu înțelese discursul lor, de aceea un ziar franchiman din Paris își bătu joc de ei fără milă“.

Dialectul din Marsilia e mult deosebit de cel ni-

sard. Cum ar fi, de exemplu, accentul Veneției și dialectele venete ale Istriei.

Contra afirmației că la Ventimiglia se schimbă scena, adică „încetează absolut dialectul genovez derivat al italianei“, Bres srie:

„Cine are norocul rar de a ajunge la anii mei și să fi mers în tinerețe cu diligența dela Nisa la Genova și la Torino, a observat acest ciudat fenomen, de a fi sosit la destinație fără să observe localitatea precisă unde se schimbă dialectul“.

Această „localitate precisă“ nu există pe nicio suprafață dialectală, ba mai mult: în nicio arie lingvistică. Adică, dialectele din Nisa și Torino, ca cele din Nisa și Genova, și la fel ca toate limbajele din lume, au nuanțe comune cu limbajele vecine, cum culoarea neagră a „papurului“ dă în cafeniu — după o imagine dantescă — și cafeniul în alb:

per lo papire suse un colore bruno
che non è nero ancora, e il bianco more.

E greșită teza lingvistice geometrice sau a compartimentelor baltă, în multe căsuțe, care ar fi căsuța provençală și împărțită la rândul ei în multe căsuțe mai mici, ca provențala în sens „strâns“ și alta nisarda ce ar cuprinde la rândul ei accentul ei în sens „strâns“ nisard etc.

Mai drept e să spunem exact că de ex. accentele orientale ale Ținutului (Nisa) sunt mai îngrabă ligure decât provențale, sau că dialectele occidentale sunt viceversa mai provențale decât ligure.

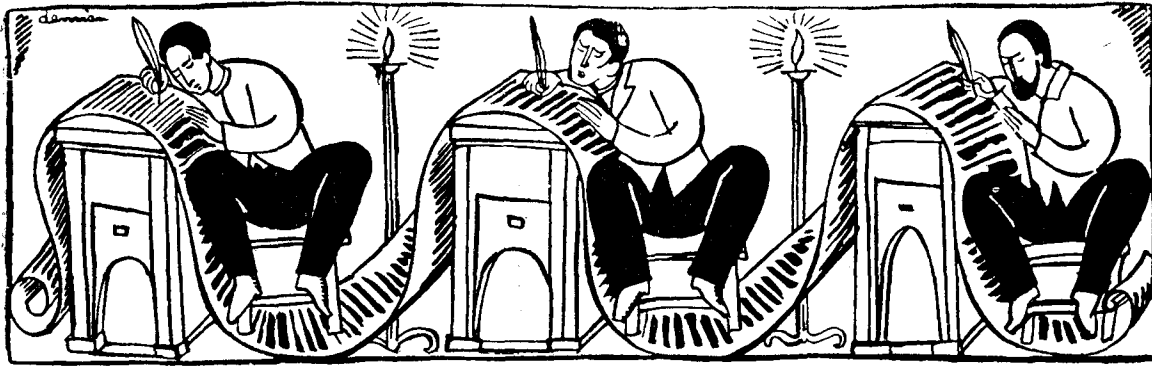
Și mai precis: comunele văii Roia și Bèvera, după E. Ghis, se pretează unui specialist de dialectologie galo-romană, „aux parlars liguriens“, mai mult de cât provențale. Iar, după Pasi Meyer, provențialist de autoritate și nu prea prieten al Italiei, dialectul din Menton e „allié de près au génois et au niçois“, adică mai genovez decât nisard. Acelaș lucru putem spune de dialectul din Monaco.

Tocmai contrarul se întâmplă cu accentul nisard din nord-vest, adică pentru comunele anexate numai în 1760 Posesiunilor Casei de Savoia.

(Va urma)

Traducere de: RODICA CLOPOTEL

*) La posizione del dialetto nizzardo, rispetto al provenzale, all'italiano e al francese, nella Rivista Ingauna e Intemelja, pubblicata dell' Instituto di studi liguri 1941-2, Tipografia Miglietta, Casale Monferrato.

FAPTE IDEI OBSERVAȚII

Onestitate și valoare

Lumea așteaptă multe îndreptări dela rășcoială acesta universal. Jertfele nu pot fi zadarnice. Nu e de conceput.

Neamurile vor să se așeze în spații vitale și în unități politice omogenizate.

Opinia publică, marea majoritate de oameni cu judecată echilibrată și cu bun simț, dorește să înceteze dez-mățul gloriilor false și carierelor în afara oricărui criteriu morale și onestități.

Ceva trebuie să schimbe din moravurile și năravurilor lumii vechi, care sfidau prea mult prin îndrăzneală și învârteală.

Poporul român este un popor admirabil. Și iertător al tuturor greșelilor. Dar să nu se abuzeze prea mult de răbdarea lui.

Regimul autoritar de azi are datoria să vegheze, ca deprinderile nefaste ale minorității de a face carieră peste noapte grație nu știu căror combinații de culise, să se năruie.

În spitalul public trebuie să răbdată sinceritatea, că fiecare e la locul său și-și asigură ascensiunea numai prin merite proprii, nu prin culise imunde.

Această încredere trebuie dobândită, pentruca energiile morale să se devoteze cu dinadinsul descoperirilor și activităților dela care neamul va primi tăria de mână.

Fără protecții, fără „cărji”, fără mlogeață, fără susținere îndrăzneală prin presă, fără licheleism, ci pe drumul greu al efortului, oricât de spinos ar fi, să se reabiliteze carierele adevărate.

Viața publică se cere curățită de secături, de analfabeți și de îndrăzneți, care tulbură ordinea morală a lucrurilor.

Fără onestități, fără biruinți fățișe, nu există valori, ci totul se mistreacă împingându-se în naosul care generează crunte răsbunări ulterioare. Deci: onestitate și valoare!

HORIA TRANDAFIR

Redacționale. — Deodată cu întarea noastră într'al 20-lea an de apariție, suntem siguri, că cititorii, abonații și prietenii noștri vor binevoi să ne dea concursul prețos în răspândirea cât mai mare a revistei în cercurile cunoscuților, îndemnând la plata anticipată a abonamentului.

Colaboratorii noștri regulați sunt rugați a ne trimite manuscrisele cel mai târziu între 5—10 ale fiecărei luni.

Continuitatea daco-română

este cercetată într'un articol documentat, apărut în revista „Transilvania” din Sibiu și scris de d. prof. E. Petrovici. Pe bază filologică d-sa arată, că după sdrobirea goților de către slavii cari înaintaseră dinspre Vistula și gurile Dunării spre apus, s'a creat o viață comună româno-slavă. Patria străveche a românilor a fost la nord și la sud de Dunăre, în Banat, Oltena și Transilvania vestică. Slavii au păstrat numirile antice ale râurilor principale: Mureș, Tâmiș, Criș, Olt, Ampoi, Someș, dela daco-română. Dar slavii nu s'au putut menține multă vreme în Transilvania, ci între secolele IX—XI au fost asimilați de populația autohtonă românească. Ungurii nu mai puteau modifica structura Daciei reromanizate prin vitalitatea excepțională a poporului nostru. La venirea sașilor în Ardeal ei n'au mai dat de elemente slave. Românii au putut rezista pe poziții împotriva tuturor invaziilor, pentrucă erau un popor „crescut din pământul acestei țări, obișnuit din timpuri străvechi cu condițiile de trai și cu clima acestor plături. Orice norod străin venit aici de atunci, oricât de numeroși și de puternici ar fi, în cursul veacurilor se va vedea încetul cu încetul întrecut și la urmă înghițit de neamul băstinaș” — se pronunță atât de frumos d. prof. E. Petrovici.

Temeiurile unității poporului român

și „Drumul istoric al românilor” au constituit temele celor două conferințe pe cari eruditul istoric d. Ion Lupaș le-a rostit la universitățile germane (în Stuttgart și Tübingen). Săliile de conferințe au fost bine frecventate. Publicul german a manifestat un viu interes față de desvoltarea istorică a românismului. Profesorii universitari dr. Richard Csahi din Tübingen, dr. Weber și dr. Vogt au vorbit elogiis despre expunerile clare și convingătoare ale d-lui Lupaș. E o contribuție de luminare a străinătății care dorește să cunoască adevărul istoric. I s'a cerut d-lui Lupaș să publice conferințele în limba germană pentruca să ia cunoștință despre români un public cât mai numeros. „Atari conferințe — spune unul dintre profesori — sunt și în viitor cel mai bun mijloc al înțelegerii și aflăncării raporturilor dintre România și Germania”. În direcția această s'a făcut prea puțin la noi pentru orientarea străinătății, pe când ad-

versarii noștri au procedat de vreme îndelungată la o propagandă abilă în favoarea lor și în paguba noastră. Vom trebui să ne luăm revanșa restabilirii faptelor și desvelirii adevăratei situațiuni a românismului. D. prof. Lupaș a împlinit un serviciu cât se poate de meritos

„Progresul cultural al Transilvaniei

după Unire” a fost bine cercetat în volumul astfel intitulat de către d. O. Boitoș, cunoscutul publicist care a avut o activitate bogată la revista noastră, ani de zile deținând împreună cu d. Ion Breazu secretariatul revistei și deprinzând pe cititorii noștri cu o metodă critică onestă în analiza manifestărilor critice și culturale. După studii la Paris ca bursier, d. Boitoș s'a așezat în mijlocul cărților ca bibliotecar al bogatei Biblioteci universitare din Cluj, deci într'un mediu potrivit cercetării odihnite de ordin istoriografic și cultural. Cartea tipărită anul trecut în refugiul dela Sibiu cu titlul de mai sus, cuprinde o obiectivă inventariere a eforturilor științifice, culturale și artistice în capitala ardeleană dela 1918 încoace. Avem un ghid îngrijit, și oricând detinem o informațiune detaliată

În 22 ani Transilvania a înregistrat progrese ce ne onorează în fata lumii și ne cresc mândria legitimă. Elementul conducător românesc a fost viu preocupat de nevoia de la fi la înălțime și de a presta o activitate laborioasă. În timp scurt pulsația culturală a dat rezultate apreciable în orice domeniu. Volumul de 100 pagini e bine fondat pe cifre statistice și dă atâtea nume din galeria harnicilor lucrători. D. Olimpiu Boitoș continuă rolul său de critic cultural bine informat în revista „Luceafărul” dela Sibiu, al cărei redactor este acum. Volumul apărut în editura „Cărții Românești” din Cluj stabilită în Sibiu.

Directorul Presei

din ministerul propagandei este d. Mircea Grigorescu, un gazetar eminent. Nu se putea o alegere mai ferioasă. În zile atât de grele, când misiunea presei este extrem de delicată, se cerea chemată în fruntea serviciului de presă o recunoscută competență artistică, așa cum este d. Mircea Grigorescu. Prin munca încordată la marile cotidiene bucurăreștene, d-sa s'a știut impune, făcând

dovada calitatilor sale de conducator de zar mai ales la „Timpul” care apare in conditii atat de stralucite.

Gvernul si-a dat seama, ca intru astfel de materie nu se poate improvizati. In presa exista cantare de extreme sensibilitati, pe care nu le poate doza decat o inteligenta indelung exercitata. Atat in ce priveste secundarea marelui efort al soldatului nostru pe fronturi de catre o presa buna, cat si in complicata chestiune a orientarii strănătătii, misiunea unui director oficial de presa, tinut sa ia continuu atitudine si sa dea indrumari corespunzatoare, este grea, pretinde grije multa, si numai o fire deplinsă cu trierea noianului de stiri e in stare sa le faca fața in mod onorabil. Dar d. Mircea Grigorescu a dat linie de multe examene de acest fel in cariera sa de ziarist, astfel incat se va achita cat se poate de bine de noile sale indatoriri pe cat de complexe, pe atat de merituose si... frumoase.

Serbarea Unirii

Țărilor române în 24 Ianuarie ale fiecărui an, este ceva scump inimilor noastre. De mai bine de 80 ani aceasta este ziua simbolică a independenței statului român. Cea dintâi bravură a fost hotărârea spontană a dăvanurilor din Iași și București de a alege un domnitor în aceeași persoană a prințului Alexandru Cuza. Apoi răsunătorul succes al bătăliei dela Plevna, și în fine proclamarea regatului liber în 1881. Aceeași zi a devenit aniversară pentru toate uniunile ulterioare votate din liberă voie de către toate celelalte provincii românești. În biserici și de pe catedrele școlilor se vor rosti predicii și cuvântări înflăcărate cari vor reaminti importanța zilei în emanciparea noastră politică.

E ziua când sufletele noastre se înalță și îmbrățișează odată mai mult

O NOUĂ REALIZARE A SOCIETĂȚII ROMÂNE DE TELEFOANE

Telefonul a devenit un mijloc de comunicație absolut necesar pentru toate straturile sociale și mai ales pentru viața noastră economică.

Societatea Anonimă Română de Telefoane, care nefiind numai o întreprindere de afaceri, ca atâtea altele, și așteptând prosperitatea dela o cât mai chibzuită gospodărie, este, mai presus de orice, instituție cu un rost de seamă în viața Statului, iar, astăzi, pentru apărarea națională.

Cu toate că ne aflăm în plin războiu, cu toate greutatele inerente ale acestei situații, în ce privește aprovizionarea de materiale, lipsa de manoperă, etc., Soc. Anon. Rom. de Telefoane, înțelegând misiunea sa, a cău-

idealul dreptății și libertății românilor de pretutindeni.

Romancierul Ionel Teodorescu

publică în editura „Cartea Românească” un mare roman „Tudor Ceaur Alcazar” în șase volume, apărând până acum primele trei. Ultimul din acestea se desfășoară în zilele noastre și poartă subtitlul „Inima” — tratând operația senzațională executată de un doctor — d-rul Câmpăneanu dela Brașov, cum a explicat autorul într-o conferință la radio — chiar în inimă unde se coagulase sângele după o rănire de glonte în vremea revoluției legionare. Cutremurul de pământ din toamna 1940 și prăbușirea blocului Carlton încă servesc ca motive ale fanteziei scriitorului. Subiectul este luat de altfel din lumea cea mai subțire a țării. Ionel Teodorescu are un dar miraculos de a povesti ușor, fiind stăpân pe bogate subtilități ale conversațiune în familiile instruite, unde politeța este cultivată. După cum a afirmat într-un interview acordat revistei „Vremea” romancierul vrea să demonstreze, că în clasa cultă românească există caractere și spirite gata de sacrificiu, cum nu s'ar putea bănui. Familiile boarești dau vârstare viguroase, capabile de elanuri și de virtuți ce nu par a putea fi atinse de către alte elemente ridicate din straturi de jos. Așteptăm cu nerăbdare apariția întregii serii de șase volume. „Cartea Românească” știe, că romanele lui I. T. au un public cititor foarte mare, deaceia le tipărește în tiraj excepțional.

Cuvinte către italieni

D. Liviu Rebreanu a declarat la Roma:

„Cel care vă vorbește, domnule președinte și iubiți camarazi, este născut și crescut în nordul Transilvaniei,

tat să satisfacă pe lângă cerințele armatei, și cerințele marelui public.

După marile lucrări înfăptuite în decursul anilor ca: automatizarea în orașele mari ale Țării, modernizarea rețelelor interurbane, înființarea de noi oficii, etc. Societatea Anonimă Română de Telefoane s'a dovedit a fi în războiul sfânt pe care-l ducem în Răsărit, o instituție de prim ordin în serviciul apărării naționale, punând la dispoziția armatei — cu promptitudine și precizie, — toate posturile și liniile telefonice.

Conștientă de rolul civilizator al telefonului, Soc. An. Rom. de Telefoane, a înțeles să dea cea mai mare atenție unui alt punct din vastul ei program de realizare dând extindere și rețelei telefonice din județul Ilfov.

într-o regiune românească pură, unde dragostea de pământul strămoșesc a fost totdeauna mai profundă poate și fiindcă noi, în afară de pământ, nu am avut altceva în lume. Din pricina acestei țări natale, vă rog să mă iertați dacă am să vă mulțumesc mai fierbinte, deși prin cuvinte prea puțin elocvente atât primirii cât și pentru sentimentele ce ne-ați arătat nouă și țării noastre.

„Noi nu știm și nici nu am vrut să facem propagandă pentru cauza românească, atât de mult am crezut și credem în dreptatea ei, mai limpede ca lumina soarelui. Din pricina aceasta cei mai mulți străini, chiar care ne simpatizează, nu prea știu altceva despre România decât că are mari bogății de petrol și cereale.

„Propaganda pentru cauza noastră au început să ne-o facă abia comunicările oficiale de război, care, mai bine de un an, aproape zilnic, au vestit lumii întregi faptele de arme ale soldatului român.

Expoziția de artă din sala Prometeu

În sala Prometeu expun picturi: Miron Constantinescu, Paul Constantinescu, Magdalena Rădulescu, Știubey, Matilda Ulmu și Vavilyna; sculptori: G. Anghel și George Teodorescu.

Sunt deasemeni expuse: cărți de artă, ediții originale și ceramică.

În cadrul expoziției permanente, sunt reprezentate picturi și desene de Anghel Vasile, Bălțatu, A. Cojan, St. Dumitrescu, R. Iosif, A. Jikuli, **Luchian Pătrașcu**, Strâmbu Schweitzer-Cumpăna, etc., precum și de maeștrii străini: Alsina, Cernovsky, Gerbault, K. Grob, Ernest Junger, Matuschek, etc.

Expoziția este deschisă în fiecare zi în orele 9—12 jum., și 3—6 jum., în str. Brezoianu, 19, etaj.

Intr'adevăr Capitala noastră, era lipsită de comunicații telefonice suficiente cu comunele rurale din jurul ei și această lipsă a fost mult resimțită, mai cu seamă în ultimul timp când mijloacele de transport au fost din ce în ce mai reduse din cauza situației de războiu. Aceste lipsuri au fost observate de conducătorii Soc. An. Rom. de Telef. și au fost împlinite în modul următor:

S'a înființat numai în jud. Ilfov 19 oficii noi, pe lângă cele 13 existente și mai aze în curs de executare, în prima perioadă a anului 1943, încă 23 oficii, ceea ce va face ca județul Ilfov să posede 35 oficii telefonice, corespunzând astfel, tuturor cerințelor vieții noastre economice a acestui județ.